

Deltakere "Flysikkerhetsforum for operatører
av innlandshelikoptre"

Referent:
Marianne
Kirkessæther

Møteleder:
Geir Hamre

Møtedato:
2.– 3. desember

Møtereferat

2-dagers møte i Flysikkerhetsforum for operatører av innlandshelikoptre

Møtet ble avholdt på Thon Hotel Oslo Airport.

1. Velkomst, presentasjon, gjennomgang av agenda

Leder Geir Hamre ønsket velkommen til møtet.

Vi hadde to medlemmer som møtte for første gang i forumet: Morten Iversen fra Nordlandsfly og Roger Wean fra Lufttransport.

Gjennomgang av agenda: Ingen kommentarer.

2. Korrigering og godkjenning av møtereferat fra møtet 19. – 20. oktober.

Referat godkjent med en rettelse til pkt 7, siste ledd: Ordet "Garmin" fjernes, og ny tekst pkt 7, siste ledd blir:

EASA har varslet et forbud mot bruk av bærbare GPS produkter i luftfartøyer. Dette mener operatørene av innlandshelikoptre er uforståelig, og ber ledelsen ta dette opp med LT.

3. Ledelsens oppgaver siden siste møte.

Økonomi:

FsF har på budsjettet for 2010 fått midler til å dekke medlemmenes reiseutgifter i forbindelse med møtene. Sekretær FsF vil komme tilbake med informasjon om hvordan dette skal gjøres i praksis.

Brev:

- Til LT om flyging på andres AOC og innskjerping av regelverk (ikke skrevet).
- Til medlemmer som ikke har møtt og AOC innehavere som ikke er medlemmer (utført, men ikke fått svar fra alle).
- Til LT og SHT om at det tar for lang tid før endelige SHT-rapporter kommer (ikke skrevet).
- Til LT om bruk av håndholdt GPS (ikke skrevet).
- Til SINTEF om anbud på helikoptersikkerhetsstudie for innlandet (avtalt møte med SINTEF).

Web-side:

Vil bli opprettet så snart IS (informasjon og samfunnskontakt) i LT har kapasitet til å gjøre jobben.

E-mail:

Det er opprettet nye mailadresser for ledelsen av SF og FsF som medlemmene i disse to forumene skal forholde seg til ved denne formen for korrespondanse. De nye adressene er:

Geir Hamre: gha@helikoptersikkerhet.no

Marianne Kirkesæther: mki@helikoptersikkerhet.no

Oppstartsdato for bruk av de nye adressene vil bli kunngjort.

Maler for SOP'er:

Muligheten for dette er diskutert i LT, og ideen er foreløpig godt mottatt, men saken er ikke ferdigbehandlet.

4. Hendelser og uhell siden siste møte.

- Mekanisk feil i styring av Tail Rotor. (SI)
- Bird Strike.
- Laser belysning.
- Uventet vær under innflyging til Røros.
- Sikring røk. Medførte vanskelig kommunikasjon med tårn.
- Chip Warning Main Rotor Gearbox.
- Rotorblad kontakt med busker etter landing.
- Mistet last (Ulefoss).
- VDF ustabil under landing.
- Mistet last (Gamvik).

Ulykker i 2009:

- Nordlandsfly, Vefsn, AS 315 Lama
- HeliTeam, Rostadalen, AS350
- Privat/Helikopterutleie, Hønefoss, EC120
- Privateid, Sørøya, HU269
- Fonnafly, Hoggarvatnet, AS350
- Privateid, Madlansheiane, Exec 162F (experimental)
- HeliTrans, Brannsletta, AS350

I forbindelse med de siste uhell og ulykker kom diskusjonen inn på AS350-serien, og problemene operatørene har opplevd med "Pilot Induced Oscillation" (PIO). Dette er et alvorlig problem. FsF vil skrive brev om fenomenet og riktig reaksjonsmønster til alle brukere av AS350-serien. Roy Estensen skriver et forslag til innhold i brevet.

Tre av årets ulykker skyldes flyvning i dårlig vær. Holdnings skapende arbeid om flyvning under vanskelige værforhold må intensiveres i alle selskap.

5. AIC 25/07 – etablering og adgangskontroll av sekundærbaser

Geir Hamre hadde laget en presentasjon som forklarer AIC 25/07:

- Operativ virksomhet utenfor operatørens hovedbase vil kunne medføre krav om LT's godkjenning.
- Opprettelse av sekundærbase når:
 - Operasjoner mer enn 3 mnd pr kalenderår
 - Operasjoner mer enn 5 mnd pr 24 mnd.

- Sekundærbase:
 - flyplass,
 - helikopterlandingsplass,
 - eller definert geografisk område
 - hvor operatøren har stasjonert eget luftfartøy, eller flygende personell på midlertidig eller permanent basis.
- Sekundærbaser skal beskrives i OM:
 - Basens virksomhet, beliggenhet, fasiliteter, dokumentasjon, utstyr.
 - Inn- og utflygingssektorer (kart, koordinater)
 - Prosedyrer for planlegging av flyging, bakketjeneste og rapportering.
 - Prosedyrer for autorisering og overvåking.
 - Oversikt over basens personell, skift/vaktordning, ansvarsforhold for basesjef.
- Søknad om godkjenning av sekundærbaser sendes LT, inkludert grunneiers tillatelse.
- Operatør kan bruke basen mens saksbehandling i LT pågår, dog ikke utover 3/5 mnd.
- LT gjør oppmerksom på konsesjonsplikten (BSL E 1-1)

6. Implementering av SHT tilrådninger

Leder FsF har laget en liste over SHT tilrådninger som medlemmene fikk utdelt på møtet 20. oktober. Da gikk vi igjennom bruk av utstyr, og erfaringsutveksling knyttet til det. På dagens møte fortsatte vi med tilrådninger som gikk på lover og regler:

Minimumshøyder i underveisfasen:

Ved flyvning til og fra oppdrag skal man holde deg innenfor minimumshøyden, men dette er det varierende holdninger til blant pilotene. Her har flygesjefene et ansvar og en oppgave å ta tak i.

Vurdere maksimalt antall landinger pr tidsenhet:

Dette er det vanskelig å gjøre noe med. Det er flere forhold som spiller inn, alt etter hvilket oppdrag man flyr. Det er samtidig ingen begrensning på hvor mange timer en pilot kan fly sammenhengende på et oppdrag.

Vedlikeholds krav til deler som har vært utsatt for ”Sudden stop” eller ”Impact damage”:

Leder FsF orienterte om et tilfelle der halerotorfeil resulterte i totalhavari. Halerotor gearboksen hadde vært gjennom et havari 700 driftstimer før dette havariet.

Det kan ofte være vanskelig for den enkelte operatør å vite om en overhelt komponent har vært utsatt for ”sudden stop” eller ”impact damage”. Det advares mot bruk av slike komponenter.

Vurdering av maksimum arbeidstid/arbeidsbelastning:

Torkjell Vik, HMS rådgiver i LT, vil komme på møtet i april for å orientere om følgende:

- arbeidsmiljø/HMS for helikoptermannskap
- informasjon om SMS – behov og fremtidige krav

Tilleggs krav for utdanning og trening på R22 og R44:

Det var ingen fra helikopterskolene til stede. Dette punktet vil vi komme tilbake til.

Innskjerping av faremomenter ved avgang og landing med enmotors helikoptre over vann, samt krav til flytevest og overlevningsdrakt:

Det vil komme en ny AIC som skal klargjøre problematikken.

Krav om økt trening/opplæring i ”Loss of Tailrotor Effect” (LTE) i lav hastighet og vind fra siden eller bakfra:

Dette er det vanskelig å trene på i helikopter. Etter hvert som det blir simulatorer tilgjengelig for lette helikoptre, må dette bli et element i treningen.

7. Planlegging av kundeseminar.

På møtet i oktober ble det avgjort at FsF i samarbeid med LT skal gjennomføre seminar for viktige brukere av helikopter tjenester. En del av dette møtet ble brukt til planlegging av et slikt seminar. Leder FsF hadde i forkant av møtet satt opp en del spørsmål som ble diskutert i arbeidsgrupper. Følgende er spørsmål og de svar arbeidsgruppene kom fram til:

- Hvem skal inviteres?
 - Statnett
 - Telenor
 - Store entreprenører
 - Konesjonsinnehavere
 - Selica
 - Kystverket
 - Kartverket
 - NGU
 - Media
- Hvilket nivå skal deltakerne være fra?
 - Innkjøp
 - HMS
 - Fagforeninger
- Hva er kriteriene for at kundene skal inviteres?
 - Premiss-leverandører
- Er det operatørenes eller FsF's ansvar å invitere?
 - FsF i samarbeid med LT
- Når skal seminaret(ene) gjennomføres?
 - 14. april 2010 i forbindelse med FsF møte, for de største brukerne.
 - Oppfølging for andre brukergrupper høsten 2010.
- Hvor mange seminarer er det behov for?
 - Et våren 2010, to-tre høsten 2010.
- Hvor skal seminarene avholdes?
 - Møte våren 2010 på Gardermoen.
 - Oppfølgingsmøter tilpasses brukerne.
- Innhold, viktige saker å belyse.
 - Minstekrav til operatørens kvalitetssystem
 - Statistikk

- Premisser for valg av operatør
 - HMS
 - Sikkerhet egne ansatte
 - Lasteutstyr
 - Sikker jobbanalyse
 - Ytelseskrav til helikoptertype
 - Ledelse – Kultur
 - Økonomi sett i sammenheng med sikkerhet
- Foredragsholdere?
 - LT
 - Representant for operatørene
 - SHT
 - Utvalgte kunder (f. eks ANS, Statsnett)
 - Kvalitetssjef fra en stor operatør.
 - Sikkerhetskurs for kundene. Bør FsF utarbeide en standard?
 - Enighet om å utarbeide en sikkerhetsbrosjyre som definerer en standard som alle medlemmene i FsF står bak og lever opp til. Forsikringsselskapene vil bli invitert til å sponse utarbeidelse av en slik brosjyre (må godkjennes av LT)
 - Hvem skal delta på seminaret(ene) fra FsF/LT?
 - På seminaret våren 2010 deltar hele FsF i og med at det er dag to på planlagt møte.
 - Luftfartsdirektøren inviteres til å åpne seminaret.
 - Hvem skal delta i arbeidsgruppen?

Følgende personer ble valgt inn i arbeidsgruppe som skal detaljplanlegge seminaret:

 - Geir Hamre, LT
 - Marianne Kirkesæther, LT
 - Roy Estensen, Helitrans
 - Alf Tørrisplass, Airlift
 - Tore Strid, Pegasus
 - Hvordan skal arbeidsgruppen gjennomføre planleggingen?
 - Mail
 - møter

Alle medlemmene ble bedt om å sende inn det de i dag har av kundeinformasjon til sekretær. Skisse over utforming av sikkerhetsbrosjyre vil bli sendt ut på høring til medlemmene.

8. Hvordan bygge kompetanse for PPL-H innehavere?

PPL-H foreningen som er under etablering, og som Narve Reiten representerer, hadde laget en presentasjon til møtet. Denne følger vedlagt.

Narve skriver en invitasjon til PPL-H innehavere om å bli med i foreningen, og sekretær FsF sender dette ut til alle med gyldig PPL-H som er i sertifikatregisteret til LT.

Diskusjonen fortsatte fra forrige gang om fordelene PPL-H innehavere har av å være under paraplyen til en AOC-holder. LT har blandet erfaring med slike avtaler. Systemet vil fortsette, men LT vil ha økt kontroll med dette.

9. SMS – behov

Mange organisasjoner har kjøpt SMS datasystemer. EASA's krav til SMS er ikke klarlagt. LT anbefaler å bruke ressurser til drift, utvikling og vedlikehold av etablerte systemer, som tilfredsstillende JAR-OPS og BSL'er, inntil EASA kommer med nytt regelverk.

10. NF2007:

Fredrik Bye fra LT's analyseavdeling var invitert til møtet for å forklare LT's innrapporteringssystem, samt svare på spørsmål fra medlemmene vedrørende innrapportering. Vedlagt følger hans presentasjon.

11. Møtedatoer 2010

16. – 17. februar

13. – 14. april

14. – 15. september

7. – 8. desember

I tillegg vurderer vi et ekstra møte i forbindelse med implementering av JAR OPS 3 Amendment 5. Denne sendes ut på høring 1. februar. Ledelsen kommer tilbake med en eventuell dato på dette.

Møtene blir på Gardermoen. Sekretær innhenter tilbud fra hoteller, og kommer tilbake med hvilket hotell som blir valgt.

12. Eventuelt:

Roger Wean tar kontakt med Hans Gudmund Jensen i Lufttransport for å få han til å lage utkast til ny logo.

Marianne Kirkesæther
Sekretær

Til stede: Tor Åge Berglid (Nord Helikopter), Bjarte Ellingsen (Norsk Luftambulans), Roy Estensen (Helitrans), Vidar Grindheim (Westwing Helicopters), Geir Hamr (LT), Morten Iversen (Nordlandsfly), Einar Jamtjord (Air Trans AS), Kjell Løwer (Helikopter Utleie as), Narve Reiten (PPL-H), Tore Strid (Pegasus), Alt Tørrisplass (Airlift), Jon Ove Velure (Fonnafly), Roger Wean (Lufttransport), Marianne Kirkesæther (LT)

Kopi:
Luftfartsdirektøren, Samferdselsdepartementet